

**Jaarverslag van de Commissie van Toezicht  
van Leuven hulp**  
**Jaar: 1 september 2019- 31 december 2019**

A : De leden van de Commissie van Toezicht  
Cc : Het centraal Secretariaat van de CTRG

**I. De Commissie van Toezicht**

**A. Samenstelling**

Patrick DESMET, voorzitter  
Reinhilde DEBOUTTE, ondervoorzitter

Lena BOONS, lid  
Jole CARLE, lid  
Philippe COPPENS, lid  
Mathy DE PRETER, lid  
Kris DEMETER, lid  
Helena MUSELAERS, lid  
Sigrid NYS, lid  
Johan OTTE, lid  
Elke STALLAERT, lid  
Katrien VERHESSCHEN, lid  
Katty WOUTERS, lid

Ziggy VANDEBRIEL, lid

Stefaan VAN DER VLIET, lid-  
arts

Caroline PELGRIMS,  
secretaris, heeft de commissie  
verlaten in januari

**B. Functioneren**

1. *maandelijkse  
vergaderingen*

De commissie vergaderde in 2019  
op 21/09, 18/10, 29/11 en 13/12.

2. *bezoeken /  
maandcommissaris(sen), vergadering met de  
directie, contact met andere diensten, enz.*

Bezoeken op 2, 3, 16 en 21 en 30 september, 4 en 10 oktober,  
4, 6, 14, 19, 21, 22, 27 november, 6, 10, 12, 16, 23 en 28  
december.

Maandelijks is er minstens één vergadering met de directie. Op die vergadering zijn de maandcommissarissen (2) en de voorzitter aanwezig.

Naast de gewone bezoeken werden ook twee rondleidingen door het inrichtingshoofd, Mevrouw Hilde Guffens, voor de commissieleden georganiseerd.

De voorzitter en een lid hebben de stakingen opgevolgd.

### *3. Problemen / voorstellen tot verbetering*

- Op één na waren alle commissieleden nieuw. Een aantal onder hen had al ervaring met het werk in de gevangenis, de anderen zijn zich aan het inwerken.
- De leden zijn vragende partij voor opleidingen. De eerste opleiding over de basiswet werd door het merendeel van de leden bijgewoond. Daarnaast is er vraag naar opleidingen over de wet externe rechtspositie, de wet op de minimale dienstverlening en het statuut van de penitentiaire beambten en de privacywetgeving. De commissie zal zelf, in samenwerking met de commissie van Leuven-Centraal, een opleiding organiseren over orde en tucht.
- Om de continuïteit te garanderen en het leerproces te versnellen heeft de commissie ervoor gekozen de leden gedurende twee opeenvolgende maanden bezoeken in de gevangenis te laten afleggen. Tijdens de eerste maand begeleidt een lid de maandcommissaris, de tweede maand is hij zelf maandcommissaris.

Omdat de commissie uit 15 leden bestaat, zullen sommige leden lang moeten wachten vooraleer zij aan de beurt komen.

- *De voorzitter en de ondervoorzitter hebben in een eerste contact met het inrichtingshoofd (en de andere directieleden) de nadruk gelegd op een positieve samenwerking. Ieder met zijn specifiek wettelijk bepaalde opdracht. De onafhankelijkheid en de rol van de commissie (zoals voorzien in de basiswet) werden benadrukt en door beide partijen geaccepteerd.*

*De commissie tracht zich zo positief mogelijk op te stellen. Ook de directieploeg stelt zich positief op. Het vertrouwen in elkaar groeit.*

*De commissie kreeg niet altijd een gewenst antwoord op de gestelde vragen wat te betreuren valt. Twee voorbeelden : het bekijken van de camerabeelden na een zware vechtpartij met gewonden werd niet toegestaan, het draaiboek bij de staking werd niet ter beschikking gesteld.*

*De directie gebruikt daarvoor als argument de bepalingen van de wet (interne rechtspositie, privacywetgeving,...) enerzijds en anderzijds de gebrekkige kennis van de leden over de toepasselijke wetgeving en de penitentiaire praktijk.*

Het is inderdaad zo dat sommige commissieleden wel beschikken over die kennis, bij andere is dat veel minder.

De voorzitter stelt zich tot doel de dossiers goed op te volgen en de verworven kennis en informatie door te geven. Tijdens het maandelijks overleg komen deze punten ook aan bod.

- De commissie vernam dat onder gedetineerden wordt gezegd dat de commissie onder één hoedje met de directie zou spelen. De commissie doet er alles aan om dat imago te verbeteren.

Voorstellen tot verbetering :

- *Een goed geïnformeerde, positief ingestelde en samenwerkingsgerichte commissie kan bij de directie meer bereiken dan een commissie die zich uitsluitend richt op éénmalige incidenten. De éénmalige incidenten worden ofwel gemeld aan de directie ofwel wordt en samen gezocht naar een wettelijk haalbare oplossing steeds rekening houdend met het aspect veiligheid. Alle klachten werden behandeld en opgevolgd. De meeste klachten werden opgelost.*
- *Het is echter nog te vroeg om algemene conclusies te trekken die gevalsoverstijgend zijn.*

## Vragen aan de CTRG

- De CTRG moet een kenniscentrum ter beschikking stellen met algemene informatie en « FAQ ».
- Concreet vraagt de commissie te kunnen beschikken over de omzendingbrieven die niet gepubliceerd werden en dus moeilijk te vinden zijn.

### *4. Andere activiteiten*

- Opmaken en goedkeuren van het Huishoudelijk reglement
- Bespreking en goedkeuring van de deontologische code
- Etentje met de voltallige CvT

## **C. Behandeling van verzoeken van gedetineerde personen/bemiddeling**

15 rapportbriefjes

4 tussenkomsten op eigen initiatief (strafcel)

2 toevallige gesprekken.

In alle gevallen heeft de CvT haar bemiddelende rol opgenomen. Zo mogelijk werd ook steeds teruggekoppeld naar de gedetineerde.

## **D. De Commissie in cijfers**

*a. Aantal maandelijkse vergaderingen : 4*

- b. *Aanwezigheid van de leden tijdens de maandelijkse vergadering: **de commissie was steeds ruim in aantal om te vergaderen.***
- c. Aantal bezoeken in de penitentiaire inrichting : **20**
- d. Aantal ingediende verzoeken van gedetineerde personen : **15**
- e. Aantal bemiddelingen : niet geteld

## **II. De penitentiaire inrichting – Gevangenis van Leuven hulp**

### **A. Werking**

De Hulpgevangenis van Leuven is een arresthuis, waar eveneens een aantal veroordeelden verblijven. De gevangenis biedt plaats aan 179 gedetineerden. Er is een psychiatrische afdeling die de jongste jaren sterk is afgebouwd. In de Hulpgevangenis worden ook gedetineerden met een niet-Belgische nationaliteit opgesloten, in afwachting van hun overbrenging naar het buitenland (via het gesloten Centrum in Steenokkerzeel).

Leuven hulp kampt traditioneel met overbezetting, die oorzaak is van heel wat spanningen tussen gedetineerden onderling en in relatie tot het personeel. In de zomermaanden van 2018 was het aantal gedetineerden in overeenstemming met de capaciteit van de gevangenis. Daarna is de bezetting evenwel opnieuw sterk gestegen. In 2019-was er steeds een lichte overbevolking.

Leuven hulp heeft een gesloten regime. De gedetineerden brengen het grootste deel van de tijd op hun cel door.

## **B. Opmerkelijke gebeurtenissen / belangrijkste veranderingen binnen de inrichting**

- Er worden werken aan de douches aangekondigd.
- *Op(lange) termijn zouden nieuwe isoleercellen en « leeuwenkooien » (let op het woordgebruik !) worden gebouwd. De huidige isoleercellen doen middeleeuws aan. Kleine aanpassingen zouden de levensomstandigheden al wat kunnen verbeteren, zoals het wit verven van de muren en het plaatsen van een verankerde stoel en tafel en het aanpassen van de lichtsterkte.*
- In december werd gestaakt. Het ging om 24-uren staking. Op die dag was er geen wandeling en kon het bezoek niet doorgaan. De maaltijden werden rondgedeeld en ook de medische verzorging was gegarandeerd. De werkhuisen lagen stil.
- Er waren geen ontsnappingen

## **C. De penitentiaire inrichting in cijfers**

### **a. Gevangenisbevolking (maand per maand)**

#### **September**

*Dagpopulatie*

Op 30/09 : **195 (12 grondslapers)**

#### **Oktober**



Op 4/10 : **182 (3 grondslapers)**

### **November**

Op 12/11: **191 (11 grondslapers)**

### **December**

Dagpopulatie

:

Op 6/12 : **185;**

Op 10/12 : **190 (11 grondslapers)**

Op 16/12 : **183 ( 6 grondslapers)**

Op 28/12 **185 (5 grondslapers)**

Elektronisch Toezicht :

Op 16/12 : **46 ;**

Op 28/12 : **45**

### ***b. Aantal personeelsleden (maand per maand)***

Personeelsformatie :

Directie : 3

Administratie : 16

Bewaking en techniek : 117

De evolutie per maand werd niet opgevolgd. Alleen bij de staking werden tellingen gedaan door de commissie.

### **III. Het toezicht**

#### *Detentieomstandigheden*

De commissie besteedde veel aandacht aan de bezetting van de isoleercellen. (drie soorten cellen 1 strafcel en 1 naaktcel (sectie 1) en 3 isoleercellen) Deze cellen zijn totaal onaangepast, wat betreft meubilair, verlichting en verluchting.

De cellen worden vaak gebruikt voor personen die zich in een psychose bevinden. Omdat er geen andere oplossing is, kan het verblijf in deze cellen 10 dagen of meer duren. Het personeel is zeer correct en begripvol ten aanzien van de gedetineerden die in de strafcel verblijven en lijdt zelf ook onder deze toestand.

Wat de gewone cellen betreft, stelt de commissie vast dat ze erg klein zijn en dat het onverantwoord en mensonwaardig is om

daar nog een matras op de grond bij te leggen, ook al zouden er « vrijwillige » grondslapers zijn.

### *Regime en activiteiten*

Er is niet genoeg werk en de manier waarop werk wordt toegekend is onvoldoende transparant voor de gedetineerden. De commissie stelde vast dat in veel gevallen een tuchtstraf eveneens verlies van werk impliceert. Na de straf komt men opnieuw onderaan de lijst terecht. De gedetineerde wordt dus in feite tweemaal gestraft.

De directie zegt dat alles correct gebeurt. Er zijn excellijsten waar alle gegevens op worden vermeld. De directie slaagt er onvoldoende in het gevoel van willekeur bij de gedetineerden weg te nemen.

### *Incidenten*

Meermaals zijn er incidenten op de wandeling. De PB's hebben alleen visueel toezicht. Interactie is niet mogelijk. Bij een incident moeten de gedetineerden zelf optreden. Hierbij kunnen vele vragen gesteld worden. Maar deze problematiek maakt deel uit

van een grondig(er) onderzoek. Onderzoek dat nationaal dient te gebeuren, gecoördineerd door het CTRG.

#### *Detentieplan*

Heel wat gedetineerden hebben hier vragen bij. De PSD heeft duidelijk onvoldoende capaciteit om alle vragen en opdrachten uit te voeren.

De commissie heeft vastgesteld dat de transferregeling -waar ze ook vragen bij heeft- in sommige gevallen het detentieplan lijkt te doorkruisen.

## **IV. Advies en informatie voor de CTRG**

Adviezen en informatie aan de CTRG :

- is tbc vaccinatie voor de leden noodzakelijk?  
de CTRG heeft advies gegeven
- Vraag naar recht om camerabeelden te mogen bekijken  
De CTRG heeft hierop nog geen antwoord gegeven

De commissie heeft advies gevraagd over het bekijken van camerabeelden na een gewelddadig incident op de wandeling (verslag van de maandcommissaris van november). De directie zou zelf reeds advies hebben gevraagd aan de FOD Justitie/ EPI maar nog steeds geen antwoord gekregen hebben. De commissie wil de beelden

bekijken om na te gaan hoe zo'n incident zich ontwikkelt en hoe erop gereageerd wordt. De directie beroept zich op de privacy wetgeving om de beelden niet vrij te geven.

De directie zegt dat de PB's niet aanwezig mogen/kunnen zijn op de wandeling omdat hun veiligheid niet kan gegarandeerd worden. Er is alleen een visuele controle. In eerste instantie dienen de gedetineerden zelf op te treden. Cf. Warme versus koude bewaking.

— Vraag in verband met fouille

De CTRG heeft hierop nog geen antwoord gegeven

De commissie wenst het standpunt van de CTRG te kennen met betrekking tot het « onderzoek van de kledij » (bij overbrenging naar een isoleercel) waarbij de gedetineerde zich helemaal dient uit te kleden en de naaktfouille. Welke wettelijke regels zijn hier van toepassing.

- Aanwezigheid CvT in overlegorgaan  
De CTRG heeft hierop nog geen antwoord gegeven

Wat is het standpunt van de CTRG betreffende de aanwezigheid van de commissie op de vergaderingen van het overlegorgaan.

## **V. Conclusie(s)**

Dit verslag gaat alleen over de eerste 4 maanden van de nieuw samengestelde commissie van toezicht. Na 4 maanden is het niet mogelijk om een genuanceerd beeld te krijgen van de werking van een

complex systeem en een complexe realiteit. Laat staan om degelijk onderbouwde adviezen te geven.

### **Uitdagingen voor 2020**

1. In 2020 wil de commissie zich richten op een onderzoek van de isoleercellen, straf- en naaktcel. (opdracht CTRG)
2. Zij wenst ook, vanuit ieders interessegebied en expertstatus, werkgroepen te vormen die bepaalde zaken of toestanden verder wensen uit te spitten. (vb. Taalgebruik in de gevangenissen, tuchtprocedures en tuchtstraffen, veiligheid en agressie, enz...) Deze werkgroepen zullen starten in het tweede kwartaal van 2020.
3. Het verwerven van de nodige basiskennis, zowel theoretische kennis als praktijkkennis.
4. Verder werken aan een positief samenwerkingsverband met alle betrokken partijen (directie, PB's, administratie, PSD, hulp- en dienstverlening maar in de eerste plaats de gedetineerden)
5. Het actief bekend maken van onze opdrachten en missie aan de gedetineerden, zodat zij zonder schroom en in volle vertrouwen met de commissie in contact kunnen komen.
6. De CvT wenst de directie en medewerkers ervan te overtuigen dat we in de eerste plaats partners zijn om een menswaardige behandeling van de gedetineerden te waarborgen.

